

Posudek oponenta na práci Karolíny Lahučkové *Současné analýzy tureckého nacionalismu a jejich teoretická východiska*

Kolegyně Lahučková si vybrala pozoruhodné téma (nacionalismus v Turecku a jeho akademická recepcce) i pozoruhodný způsob zpracování (rozbor více než tisícistránkové knihy více než čtyřiceti současných autorů na dané téma). Z analýzy klíčového sborníku o tureckém nacionalismu vychází několik silných závěrů, z nichž bych podtrhnul zejména to, že autoři sborníku mají spíše distancovaný postoj k západním teoriím nacionalismu a snad ještě distancovanější k novějším teoriím inspirovaným postkolonialismem, a vnímají Turecko jako „speciální případ“, který se nevejde do propozic daných teorií. Někteří z nich naznačují možnost komparace se zeměmi jako Rusko či Čína, které byly v novodobém mezinárodním systému v druhořadém postavení, ale nikdy se nestaly koloniemi (pro případ Ruska užívá Morozov koncept „subalterního impéria“, bylo by zajímavé jej diskutovat pro případ Turecka); není ovšem zjevné, zda jsou v těchto komparacích schopni dojít k teoreticky produktivním výsledkům. Autoři podle analýzy Lahučkové jednostranně preferují perspektivu „shora“, skrze instituce a politiky státu, a naopak opomíjejí perspektivu „zdola“, toho, jak je nacionalismus zakoušen v každodennosti. Zejména některé příspěvky plasticky ukazují význam jak francouzského republikánského nacionalismu (zejména pro kemalismus), tak i německého pojetí národa a nacionalismu (včetně jeho nejproblematictějšího vyústění v rasismu a nacismu).

To, co lze diskutovat jako slabinu práce, souvisí s otázkami, zda může existovat hluboká analýza bez komparace a také, jaký kontext analýza tohoto typu potřebuje. Autorka svou práci zasazuje do dvou kontextů: do intelektuálních předpokladů tureckého nacionalismu a do teorií nacionalismu vlivných především v osmdesátých a devadesátých letech minulého století (ale klíčových samozřejmě dodnes). Tyto kontextualizace mají poněkud přehledovou formu (zejména pasáže o teoreticích nacionalismu místy připomínají svou strukturou slovníková hesla s nezbytným narodil se – zemřel a jsou méně problémově orientované, než by mohly být – větší zaměření na problémy vycházející z jejich díla a vzájemných debat by možná umožnilo i hlubší analýzu tím, že by pro ni formulovalo zacílenější otázky). Především ale takto zvolené kontextualizační témata vyvolávají otázku, co v nich chybí. Vedle některých autorů (např. Brubaker nebo Wallerstein), jejichž prezentace by možná narušila užitečný, ale poněkud příliš schematický kontrast „modernizačních“ vs. „nových“/“postkoloniálních, feministických apod.“ teorií (a bylo by také užitečné vědět, zda je analyzovaní autoři alespoň okrajově citují; Wallersteinova analýza semiperiferie do značné míry komunikuje s tím, co analyzovaní autoři vnímají jako důvod speciálnosti tureckého případu), je to především intelektuální, politický a akademický kontext samotné analyzované knihy.

Práci dle mého názoru citelně chybí východisko v podobě alespoň schematického shrnutí předchozích či navazujících debat o tureckém nacionalismu, popisu akademického pole, které se mu věnuje, biografické/generační analýzy autorů (ta je alespoň naznačena, ale v míře, která nestačí) a koneckonců i popisu recepcce samotné knihy. V důsledku toho se práce může soustředit jen na omezený okruh otázek, které lze zodpovědět přímo z textu knihy – ty zodpovídá pozoruhodně a pečlivě, jak jsem již ukázal výše. Bez toho, abychom věděli, v jakém intelektuálním kontextu tyto odpovědi přicházejí, jak moc jsou konsensuální či

kontroverzní, jaké debaty jim předcházely či zda nějaké debaty kniha iniciovala (osobně bych byl opatrný s představou, že akademická kniha vydaná roku 2002 je stále zprávou o *současné* intelektuální situaci), si ale z této analýzy odnášíme mnohem méně, než bychom mohli.

Je mi jasné, že tato výtka je hodně nad rámec diplomové práce. Nevím, zda jsou tyto kontexty spolehlivě zpracovány v sekundární literatuře, z níž by autorka mohla vycházet – a pokud ne, byl by vlastní původní výzkum zcela jistě nad rámec možností diplomové práce.

Již analýzou daného textu a její kontextualizací do souvislostí, které si zvolila, autorka prokázala své odborné schopnosti. Její práce jednoznačně splňuje nároky kladené na tento typ prací a umožňuje hodnocení *velmi dobře* nebo i *výborně* v závislosti na průběhu obhajoby.

Ondřej Slačálek